

Voorstelling rond 200 jaar Koninkrijk der Nederlanden

Concerto Andante sostenuto

De verlossing van Nederland
J. C. Nether

DE VERLOSSING VAN NEDERLAND

HAARLEMS KLEIN KOOR

Programma

zaterdag 9 november 2013, 20.15 uur

Doopsgezinde Kerk, Frankestraat 24, Haarlem

zaterdag 16 november 2013, 20.00 uur

in samenwerking met de Zwolse Historische Vereniging

Statenzaal, Diezerstraat 80, Zwolle

Verzoek

*Wilt u uw mobiele telefoon uitzetten voordat het concert begint?
Hartelijk dank!*

ANDRIESEN

PIANO'S ~ VLEUGELS

ANDRIESEN PIANO'S ~ VLEUGELS BV

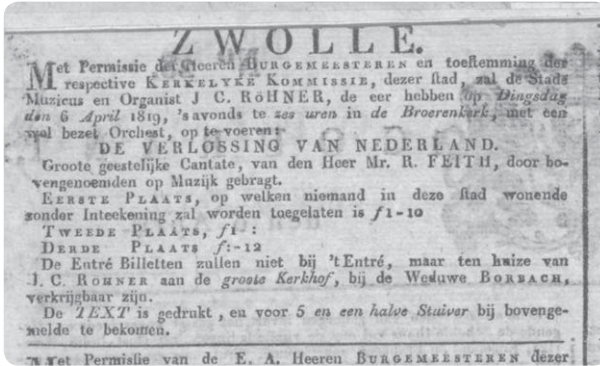
INKOOP - VERKOOP - VERHUUR - REPARATIE
RESTAURATIE - STEMMEN - TAXATIE

BOTERMARKT 18 - 2011 XM HAARLEM
TEL. 023-5322922 - FAX 023-5420738
E-MAIL: - INFO@ANDRIESENPIANO.NL
WEB SITE: - WWW.ANDRIESENPIANO.NL

TER INTRODUCTIE

De Verlossing van Nederland

Op 6 april 1819, ruim vijf jaar nadat het Koninkrijk der Nederlanden in 1813 tot stand was gekomen, bracht Johann Carl Röhner, stadsmusicus van Zwolle, in de Broerenkerk zijn cantate *De Verlossing van Nederland*

ten gehore. De toen vermaarde dichter Rhijnvis Feith, bekend om zijn vaderlandsliefde, had op dringend verzoek van Röhner de tekst van het draaiboek geschreven. De uitvoerende zangers, onder wie de heer Van

Riel en mejuffrouw Pruimers — we zullen tijdens dit concert nog van hen horen — kwamen eveneens uit de hoofdstad van Overijssel. Een jaar later kreeg het muziekstuk een prijs. De jury constateerde, dat ‘weliswaar verschillende aria’s in een enigszins verouderde stijl geschreven waren, mogelijk te wijten aan de woonplaats van de kunstenaar en de mindere gelegenheid daar goede muziek te horen, maar dat de meeste koren vol vuur en kracht waren, mits goed uitgevoerd, en dat zij bij het kunstminnend publiek een vaderlands gevoel zouden kunnen opwekken en ontvonken.’

Dit werk neemt een sleutelpositie in tijdens dit concert. De ervaringen rond 1813 worden via de uitvoering van enkele koorden het dichtst benaderd en geëvoceerd. Als een rode draad loopt deze muziek dan ook door het programma. Typerend is het woord Verlossing en niet bijvoorbeeld Bevrijding. Religieuze nevenklanken zijn niet ver te zoeken. God, Nederland en Oranje vormden nog een ongebroken snoer.

Lassus en Sweelinck

Zonder ellende geen verlossing. Voor mensen van 1813 werd die ellende gevormd door de Franse overheersing (het 'achttienjarig wee', aldus Willem Bilderdijk), maar zij riep ook herinneringen op aan nood en bevrijding in andere tijden, zoals tijdens de Opstand tegen Filips II en de verscheurende godsdiensttwisten in de zestiende eeuw. Om dat hoorbaar te maken, zingen we twee uitvoeringen van Psalm 130, dé psalm bij uitstek waarin geroepen wordt om verlossing uit misère. De ene is van Lassus, de andere van Sweelinck.

Orlando di Lasso

Orlando di Lasso, ook wel Lassus genoemd, werd in 1532 geboren in Mons (Bergen). Als jongen met een prachtstem kwam hij in dienst van Ferdinand Gonzaga en andere mecenasen, leerde Italië kennen en zijn muziek, maakte reizen door Europa en vond tenslotte vanaf 1556 een baan bij de hofkapel van Albrecht van Beieren in München, nadat dat eerder niet gelukt was bij Antoine Perrenot de Granvelle, de invloedrijke kardinaal en vertrouweling van Filips II en tegenspeler van

Willem van Oranje. De vijfstemmige muziek voor Psalm 130 werd door hem geschreven in opdracht van Albrecht, maar mocht pas worden gepubliceerd na de dood van de hertog, die het liefst alles voor zichzelf hield. In 1584 was het zover. Toevallig ook het jaar waarin Willem van Oranje in Delft werd vermoord.

Anders dan Lassus maakte Jan Pieterszoon Sweelinck nauwelijks reizen en bleef hij bijna zijn hele leven — tot zijn dood in 1621 — in Amsterdam als organist verbonden van de Oude Kerk. In 1578 maakte de stad Amsterdam zich los van de Spaanse overheid en ging over tot de partij van de Opstand. De katholieke liturgie werd vervangen door de protestantse eredienst en Sweelinck had daar in zijn werk als organist en componist vanzelfsprekend rekening mee te houden. Of hij belijdend protestant was, is onduidelijk. Naast zijn virtuoze meerstemmige zettingen van het

Geneefse Psalter schreef hij tot op het laatst van zijn leven muziek voor teksten uit de katholieke liturgie, zoals zijn *Cantiones Sacrae* (1619) getuigen. De Latijnse Psalm 130, die we in dit programma zingen, is daaruit afkomstig. Maar er was niet alleen maar narigheid of nood, er waren evenzeer triomfantelijke overwinningen, zoals blijkt uit de zelfbewuste nationale liederen die Adriaen Valerius in zijn muzikale memorieboek uit 1626, bekend als *Neder-landtsche Gedenck-clanck*, verzamelde. Twee ervan klinken in dit programma.

Jan Pieterszoon Sweelinck op het bankbiljet van 25 gulden

De Vliegende Hollander

De Republiek ging na de Opstand een gouden eeuw tegemoet. Toch was het niet alles goud wat er blonk; niet in het klein, noch in het groot. Aan het eind van de zeventiende eeuw overleed de vrouw van stadhouder Willem III die tevens koning van Engeland was. Niemand minder dan Henry Purcell componeerde de begrafenis muziek voor deze jonggestorven Queen Mary. Ze werd maar 32 jaar en overleed aan de pokken. Er bestaat nauwelijks andere muziek die zozeer de fragiliteit van het bestaan hoorbaar maakt.

William en Mary

De Republiek viel in die periode van de ene oorlog in de andere, zowel door concurrentie om economische (zee)macht als door conflicten over opvolging van vorsten. Rond

de maritieme conflicten ontstond de legende van de *Vliegende Hollander*. In de negentiende eeuw werd deze legende door Richard Hol op muziek

Richard Hol

gezet waarbij hij gebruik maakte van het gedicht dat John Eric Banck, filantroop, eigenaar van Schiermonnikoog en freelance dichter, daarover had opgesteld. Richard Hol was eerst werkzaam in Amsterdam, later in Utrecht en werd vooral bekend door de melodieën die hij schreef voor een aantal nog steeds bekende liederen zoals *In een blauwgeruite kiel*, *De paden op, de lanen in*, en *Waar de blanke top der duinen*. Naast delen uit 'De Vliegende Hollander' zingen we van hem *Ons Vaderland*, waarin de memorabele zin voorkomt,

dat God aan elk volk zijn grond schonk, maar alleen aan Nederland zijn eigen hand om zelf zijn grond uit poel en slijk te delven.

Nationale thema's

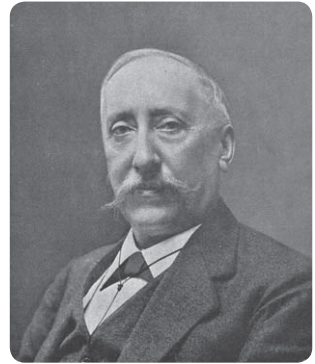
Daarmee zijn we terug in de negentiende eeuw, waarin regelmatig met dankbaarheid werd teruggekeken op 1813. 'De Verlossing van Nederland' van Röhner is er het vroegst klinkende voorbeeld van. Bij de eerste steenlegging in 1863 van het Haagse monument ter herdenking van 1813 (nog steeds te zien op het Plein 1813) componeerde J.H. Lubeck, directeur van de door Koning Willem I opgerichte Koninklijke Muziekschool in Den Haag, een *Feestcantate* die hij eigenhandig dirigeerde. De zeshonderd executanten, aldus een tijdgenoot, 'dreef hij zijn jeugdig vuur in'. Delen eruit zijn in dit programma te horen. Gedichtjes van Jan Pieter Heije of Willem Bilderdijk die de gebeurtenissen van november 1813 vastlegden, werden op muziekgezet door J.J. Viotta en collega-toonkunstenaars.

Willem I in kroningsmantel

Naast andere factoren droeg het zingen van dergelijke chauvinistische en stichtelijke teksten vol retoriek bij aan de eenwording van Nederland, dat na 1830 zonder België verder moest.

Nog in 1913, bij de eeuwherdenking van 1813, publiceerde R.Gerretson een bundel van deze mede door hem gearrangeerde 'november-liedjes', waarvan er hier enkele worden gezongen. Intussen is Wilhelmina, achterkleinkind van Koning Willem I, dan al weer jaren koningin. In het kader van de feestelijkheden bij haar inhuldiging in 1898 was de *Kroningscantate* te horen die Bernard Zweers op een tekst van Nicolaas Beets had getoonzet en die onder leiding van Willem Mengelberg in het Amsterdamse Concertgebouw werd uitgevoerd. De koningin, aldus het verslag in de krant, had verklaard nog nooit zoiets gehoord te hebben. Zweers leidde als leraar aan het Amsterdams Conservatorium diverse Nederlandse componisten op. In zijn muziek verwerkte hij nationale thema's. Eerst met gebruikmaking van de gedichten van Beets en Ten Kate, later vooral van P.C. Boutens.

Bernard Zweers

Hebban olla...

Het laatste onderdeel van dit programma had ook het eerste kunnen zijn. Het einde is ook het begin. Het gaat om een van de oudste teksten uit de Nederlandse literatuur. Een West-Vlaamse monnik schreef die paar zinnen omstreeks 1100 op in een abdij in Rochester om zijn pen te proberen. *Hebban olla vogola nestas hagunnan, hinase hic enda thu. Wat unbidan we nu? (Alle vogels zijn met hun nesten begonnen, behalve ik en jij. Waar wachten we nog op?)*

Het melancholieke gedichtje werd van uitbundige muziek voorzien door Jetse Bremer, die ooit zijn opleiding kreeg in het Stedelijk Conservatorium van de stad, waar Röhner zijn cantate *De Verlossing van Nederland* voor het eerst uitvoerde.

Op de speciale themasite www.haarlemskleinkoor.nl/verlossingvanni kunt u nog meer informatie vinden over de historische achtergronden bij dit concert.

ONDERWIJS/CKV

Ben je hier voor een CKV-project, kijk dan ook op de themasite (zie hierboven). Daar vind je handige aanwijzingen die je kunnen helpen.

DE ZOEKTOCHT

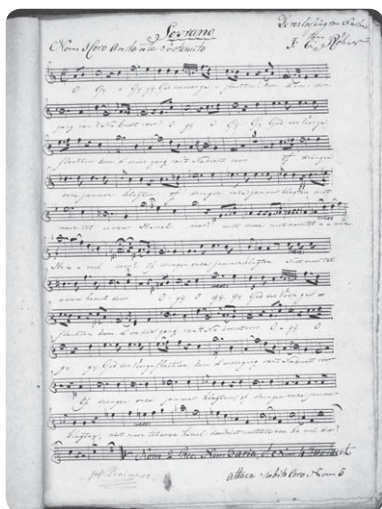
Veel van de muziek die wij vanavond brengen, zult u voor het eerst horen. Nederlandstalige koorwerken uit de negentiende eeuw zijn grotendeels in de vergetelheid geraakt. De manuscripten waaruit door het levendige koorleven van voor de oorlog nog gretig werd geput, liggen thans te verstoffen in verre uithoeken van bibliotheken en archieven.

Jaco Alberts en Ivo Zandhuis

Voor dit programma van het Haarlems Klein Koor deden Jaco Alberts en Ivo Zandhuis in die bibliotheken en archieven onderzoek naar muziek die een relatie heeft met het jarige koninkrijk. Dat viel niet mee: ons muzikale erfgoed ligt verspreid over vele instellingen en is in de loop der jaren veelvuldig verhuisd waardoor nogal wat muziek is zoekgeraakt.

Gelukkig heeft het Nederlands Muziek Instituut veel Nederlandse koormuziek op microfiche vastgelegd. Daar vonden we onder meer de Kroningscantate van Zweers en Lubecks Feestcantate. De openbare bibliotheek Amsterdam bezit een grote collectie vooroorlogse koorwerken, met daarin ook de Vliegende Hollander van Richard Hol.

Bladmuziek van 'De Verlossing van Nederland'

Onze grootste uitdaging was muziek op te duiken die zo kort mogelijk na de gebeurtenissen van 1813 was gecomponeerd. De weinige muziek die we vonden bleek uit de archieven verdwenen of ongeschikt om uit te voeren. Totdat we in de collectie van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen stuiten op het originele handschrift van 'De Verlossing van Nederland' van Johann Carl Röhner. Daarmee hadden we de originele partijen in handen die in 1819 bij de eerste uitvoering moesten zijn gebruikt. Bij elke afzonderlijk uitgeschreven partij

vermeldde de componist de naam van de uitvoerende. Vandaar dat we vanavond behalve de muziek ook sopraan juffrouw Pruimers en de tenor Van Riel opnieuw tot leven wekken. De handschriften van Röhner werden door Marien Abspoel bewerkt tot een uitvoerbare partituur.

Wilt u op de hoogte blijven van onze activiteiten, meld u dan aan voor onze nieuwsbrief. U kunt dit doen door uw naam en e-mailadres in te vullen op www.haarlemskleinkoor.nl/nieuwsbrief.

DE UITVOERENDEN

Martine des Tombe studeerde piano in Parijs bij Suzanne Roche en Carlos Cebro. In 1992 sloot zij haar pianostudie af bij Avi Schönfeld aan het conservatorium van Maastricht.

Daarna studeerde ze koordirectie, eerst in Maastricht en later bij Daniel Reuß aan het Conservatorium van Amsterdam. Ze volgde daarnaast onder meer lessen bij Jos van Veldhoven, Paul van Nevel en Roland Kieft.

Martine heeft zangles bij Paula de Wit.

Sinds 1992 werkt Martine als dirigent bij diverse ensembles in Maastricht, Amsterdam en Haarlem en omstreken. Daarnaast geeft ze privé piano-, solfège en directielessen. Van 2000-2005 was Martine als docent koorzang verbonden aan de eenjarige theateropleiding ITS DNA.

Op dit moment is Martine vaste dirigent bij het Haarlems Klein Koor en bij kamerkoor Con Passione. Daarnaast is ze als productie leider verbonden aan het professionele kamerkoor PA'dam waarin ze ook regelmatig meewerkt als zanger.

Wim Dijkstra studeerde orgel, kerkmuziek en koordirectie. Als organist van de Grote of Sint Nicolaaskerk te Monnickendam is hij de vaste bespeler van het monumentale Gerstenhauerorgel (1780). In 2004 nam hij samen met Maria van Nieukerken, dirigent van kamerkoor PA'dam, het initiatief tot een serie

concerten onder de naam Bach in Monnickendam. Tijdens deze inmiddels meer dan 40 concerten klonken cantates, missen, kamermuziek en orgelmuziek van Johann Sebastian Bach en vele andere componisten. Wim Dijkstra heeft een uitgebreide concertpraktijk als solist en begeleider.

Hij maakte cd opnames van het gehele Wohltemperierte Klavier van Bach op het Garrelorgel (1742) van de Nicolaaskerk in Purmerend en het Müllerorgel (1734) van de Waalse Kerk in Amsterdam. Als dirigent van onder meer Haarlems Koor Lokaal profileert hij zich met bijzondere operaprojecten, zoals vorig jaar de uitvoering van Alceste van Gluck in de Stadsschouwburg. Meer informatie op www.wimdijkstra.nl.

Walter Crommelin (Rotterdam, 1948), aanvankelijk pianist, speelde bij meerdere toneelgezelschappen.

Bekend werd hij door zijn optreden in televisieseries zoals 'We zijn weer thuis', 'Toen was geluk heel gewoon', 'Loenatik', 'Mijn Franse Tante Gazeuse', 'Het Huis Anubis'.

Geertien Klijn studeerde in 1963 af als dramadocent. Werkte sindsdien in dat vak met als bijzonderheid de scholing van haar toekomstige collega's bij verschillende Hogescholen voor de Kunsten: Arnhem, Amsterdam en Utrecht. Als regisseur begeleidt zij zangers en muzikanten naar hun voorstelling. Met amateurgezelschappen laat zij, samen met de dirigent, de muziek klinken in de uitvoering die gekenmerkt

wordt door 'geest & gratie'. Purcell, von Gluck, Mozart en Weill bracht zij met grote en kleine muziekgezelschappen op het podium. Onder haar regieverantwoordelijkheid vallen ook de dramaturgie, de aankleding, het decor en het licht. De realisatie van die taken geschiedt vrijwel altijd door de leden van het uitvoerend gezelschap, met aandacht en enthousiasme.

Het **Haarlems Klein Koor** bestaat sinds 2000 en is ontstaan uit het roemruchte Haarlems Kamerkoor. De eerste dirigent was Paulien Roos; zij werd in 2004 opgevolgd door Martine des Tombe. Op dit moment bestaat het koor uit 25 leden. Er is in de groep een prettige balans tussen serieus studeren en humor, met veel aandacht voor tekstexpressie, zangtechniek en harmonie.

Het koor geeft gemiddeld 2 grote concerten per jaar; daarnaast treedt het geregeld op in concertseries zoals de lunchconcerten in de Grote of St. Bavo. De 'eigen' concerten kenmerken zich vaak door de toevoeging van andere kunstdisciplines zoals dans of toneel; de koorleden nemen zelf soms ook een solistische rol voor hun rekening. Zo vierde het HKK zijn eerste lustrum in 2006 met een maskerade, genaamd *Festino*, waarbij het tafereel zich op verschillende plekken van de Oosterkerk afspeelde en het publiek meeverhuisde. Bij *Een Haarlemse Dodendans* (2009) speelden leerlingen van de Internationale Theaterscholing De Nieuw Amsterdam de dialogen in Hugo Distlers *Totentanz* en zong het koor met solisten en continuo de *Musikalische Exequien* van Heinrich Schütz. In 2010 voerde het HKK Liszts *Via Crucis* uit, ondersteund door lichtbeelden en bracht het koor de Nederlandse première van *Mater* van de Oezbeeks-Australische Elena Katz-Chernin.

Het tweede lustrum (2010) bracht een ongebruikelijke combinatie van een mis met dans door leerlingen van Danshuis Haarlem. De *Petite Messe Solennelle* van Rossini werd in een bewerking van Gustavo Trujillo uitgevoerd. Humor in de muziek was te zien en te horen in het programma *Lachen und weinen* (2011) met o.a. *Nonsense* van Richard Rodney Bennett. In juni 2012 trad het Haarlems Klein Koor op tijdens het Nederlands Koor Festival in de Philharmonie.

Lees meer op www.haarlemskleinkoor.nl. U vindt ons ook op *Facebook* en *Twitter* (zie achterzijde van dit boekje).

Leden van het koor:

Sopranen: Oda de Beer, Dorien Coenen, Marie-José Deckers, Janine Huson, Pearl van Ommeren, Elke van Riel en Emmy Schreuder;

Alten: Anne Bekkers, Annette Besançon, Immie van Kalken, Wilma Kerkhoff, Margriet Nijman en Geerte de Vos;

Tenoren: Peter Holthuizen, Piet Hoogeveen, Gerard Huybens, Bart Spits en Ivo Zandhuis;

Bassen: Jaco Alberts, Albert van Leeuwen, Hans van Meurs, Leendert Miedema, Kees Planqué, Flip Rootliep en Marco Schramp.

Komende concerten:

5 en 6 april 2014: Funeral Anthem for Queen Caroline van G.F. Händel en Aus der Tiefe (Cantate 131) van J.S. Bach, begeleid door barokensemble Accademia Amsterdam

21 juni 2014: Lunchconcert in de Grote of St. Bavo

Het Haarlems Klein Koor heeft plaats voor een tenor. Wij repeteren op dinsdagavond. Interesse? Laat het ons weten na dit concert of via e-mail: info@haarlemskleinkoor.nl.

LIEDTEKSTEN

De profundis clamavi

Tekst: Psalm 130

Muziek: Orlando di Lasso (Bergen/Mons 1532 - München 1594)

De profundis clamavi ad te, Domine:
Domine, exaudi vocem meam.

Uit de diepten roep ik, Heer.
O Heer, hoor mijn stem.

Fiant aures tuae intendentes
in vocem deprecationis meae.

Mogen uw oren zich wenden
naar de stem van mijn smeken.

Si iniquitates observaveris Domine:
Domine, quis sustinebit?

Als Gij op ongerechtigheden acht geeft,
Heer: O Heer, wie zal stand houden?

Quia apud te propitiatio est:
et propter legem tuam sustinui te,
Domine.

Want bij U is vergeving:
En omwille van uw wet hunker ik naar U,
Heer.

Sustinuit anima mea in verbo ejus.
Speravit anima mea in Domino.

Mijn ziel wacht op zijn woord.
Mijn ziel hoopt op de Heer.

A custodia matutina usque ad
noctem:
Speret Israel in Domino.

Van de morgenwake tot aan de nacht:
hoopt Israël op de Heer.

Quia apud Dominum misericordia
et copiosa apud eum redemptio.

Want bij de Heer is barmhartigheid,
en in overvloed is bij hem verlossing.

Et ipse redimet Israel
ex omnibus iniquitatibus ejus.

Hij zelf zal Israël verlossen
van al zijn ongerechtigheden.

Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto:
Sicut erat in principio et nunc et
semper
Et in saecula saeculorum, Amen.

Eer aan de Vader, en de Zoon en de
Heilige Geest,
gelijk het was in het begin, en nu en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen, Amen.

Stormkoor uit De Vliegende Hollander

Tekst: John Eric Banck (Soerabaja 1833 - Wiesbaden 1902)

Muziek: Richard Hol (Amsterdam 1825 - Utrecht 1904)

Diepe nacht heerscht overal,
Weerlichtflikkring, donderknaal,
en het wapenspel begint
Grootsch tornooi van zee en wind;
Hoe de rossen zich verdringen,
schichtig steigeren en springen!
Hoe zij dampen, brieschen, snuiven!
Hoe de witte vlokken stuiven!
Hoe de wilde ruiters jagen
bij het geeslen van de vlagen!
Waar een aanval scheen te duchten,
eensklaps weiflen, zwenken, vluchten,
Bij het vlieden plotsling wenden,
zich vereenigen tot benden,
Die in dichte drommen dagen,
om, op nieuw den kamp te wagen,
Bij het toomloos voorwaarts hollen,
tuimlend door elkander rollen,
hoog daarboven, woest en luid,
gilt de storm zijn wachtwoord uit!

IJzingwekkend, als een schim,
doemt het spookschip aan de kim;
Allengs komt het naderbij,
als de maan, bij herfstgetij,
Bloedrood opduikt uit den vloed,
straalt het schip met rossen gloed;
Op het scheepsdek, in het want,
die met geesten zijn bemand,
Golft het rustloos op en neer,
als de nevel op het meir,
Holland's driekleur, hoog in top,
stuift het vaartuig door het sop!

Ons Vaderland

Tekst: H.G.H. Groenewegen (nadere gegevens ontbreken)

Muziek: Richard Hol (Amsterdam 1825 - Utrecht 1904)

Waar eens de zeemeeuw vloog, in de eenzaamheid verloren;
De roerdomp uit den poel zijn sombren toon deed hooren;
De zee haar golvend schuim deed bruisen op het zand,
of smoorde in 't wieglend riet: Is thans ons vaderland!

O, Grond, door noeste vlijt ontwoekerd aan de golven;
Door onze vad'ren eens uit poel en slijk gedolven,
Schonk God elk volk een grond, U schiep onz'eigen hand;
Gij zijt ons eigendom, geheiligd Vaderland!

O, Grond, die eens mijn wiegjen hebt gedragen,
Mijn graf zij ook gedolven aan uw strand;
Want tot mijn laatste levenszon zal dagen, heb ik U lief,
Gij zijt mijn Vaderland, U heb ik lief!

~~~~~  
**Ondertussen: in Zwolle bij Carl Johann Röhner repeteert men  
'De Verlossing van Nederland'...**  
~~~~~

De profundis

Tekst: Psalm 130

Muziek: Jan Pieterszoon Sweelinck (Deventer 1562 - Amsterdam 1621)

Zie voor tekst en vertaling pagina 14.

Sweelinck heeft in tegenstelling tot Lassus het 'Gloria Patri etc.' niet getoonzet.

O, Nederland! Let op u Saeck

Lied tegen het ontfutselen van rechten en vrijheden door de Spaanse overheid.

Tekst en muziek uit: Adriaen Valerius, Neder-landtsche gedenck-clanck, Haerlem 1626.

O, Nederland! Let op u saeck,
De tijt en stont is daer,
Opdat nu in den hoeck niet raeck
U vrijheit die voorwaer
U ouders hebben dier gecocht
Met goet en bloet en leven:
Want sij werd nu gantsch en 't eenemael gesocht
Tot niet te zijn verheven.

Beschut, beschermt, bewaerd u land,
Let op het Spaensch bedrog!
Eij, laet niet nemen uijt u hand
U Privilegien toch!
Maar thoont u elck een man vol moet
In 't houden van u wetten,
Boven al dient God en valt hem steeds te voet,
Dat hij op u mach letten.

Merck toch hoe sterck

Lied op het ontzet van Bergen op Zoom in 1622

Tekst en muziek uit: Adriaen Valerius, Neder-landsche gedenck-clanck, Haerlem 1626.

Merck toch hoe sterck, nu int'werck sich al steld;
Die 't allen tij, soo ons vrijheyt heeft bestreden,
Siet hoe hij slaeft, graeft en draeft met geweld!
Om onse goet, en ons bloet en onse steden.
Hoor, de Spaensche trommels slaen,
Hoor Maraens trompetten.
Siet hoe komt hij trecken aan!
Bergen te besetten,
Berg op Zoom, hout u vroom,
Stut de Spaensche scharen,
Laet 's Lands boom end' syn stroom,
Trouwlyck toch bewaren.

Die van Oranjen, quam Spanjen aan boord,
Om uyt het velt, als een Helt, 't geweld te weeren;
Maer also dra Spinola 't heeft gehoord,
Trekt hij flox heen op de been met al syn Heeren.
Cordua kruyd spoedig voort,
Sach daer niet te winnen,
Don Velasco liep gestoort,
't vlas was niet te spinnen.
Berg op Zoom, hout sich vroom,
't Stut de Spaensche scharen,
't Heeft 's Lands boom end' syn stroom,
Trouwelyck doen bewaren.

Funeral Sentences

Tekst uit The Book of Common Prayer (The Burial of the Dead), gebaseerd op Job 14,1 en de Middeleeuwse anonieme tekst 'Media vita in morte sumus'

Muziek: Henry Purcell (Londen 1659 - Londen 1695)

Man that is born of a woman
hath but a short time to live,
and is full of misery.
He cometh up, and is cut down,
like a flower;
he fleeth as is were a shadow,
and never continueth in one stay.

De mens, geboren uit een vrouw,
heeft maar kort te leven
en is vervuld van ellende.
Hij komt op en wordt afgesneden
als een bloem;
Hij vliedt als eens schaduw,
en nimmer blijft hij in dezelfde staat.

In the midst of life
we are in death;
Of whom may we seek for succour,
but of thee, O Lord,
who for our sins art
justly displeas'd?
Yet O Lord most mighty,
O holy and most merciful Saviour,
deliver us not into the pains
of eternal death.

Midden in het leven,
zijn we in de dood;
bij wie zullen we hulp zoeken,
dan bij U, O Heer,
die terecht om onze zonden
vertoord zijt.
O Heer, Allermachtigste,
O Heilige en Allerbarmhartigste
Verlosser,
Geef ons niet over aan de pijn
van de eeuwige dood.

Thou knowest, Lord,
the secrets of our hearts;
Shut not thy merciful ears
unto our prayer;
But spare us,
Lord, most holy,
O God, most mighty,
o holy and merciful Saviour,
thou most worthy
Judge eternal,
suffer us not, at our last hour,
for any pains of death,
to fall from thee.
Amen.

Gij kent, Heer,
de geheimen van ons hart;
Sluit niet uw genadige oren
voor ons gebed;
Maar wees ons genadig,
allerheiligste Heer,
O God, almachtig,
o heilige en genadige Verlosser,
meest eerbiedwaardige
eeuwige Rechter,
laat niet toe, dat wij in ons laatste uur,
gepijnigd door de dood,
uit uw genade vallen.
Amen.

**Ondertussen: in Zwolle bij Carl Johann Röhner repeteert men voort aan
'De Verlossing van Nederland'...**

Nederland's herstel

Op de Kneuterdijk in Den Haag in de nacht van 11 november 1813.

Tekst: J. P. Heije (Amsterdam 1809 - Amsterdam 1876)

Muziek: J. J. Viotta (Amsterdam 1814 - Amsterdam 1859)

Van mannen in Oorlog, van mannen in Vree,
Oud Holland daar mocht je van spreken;
En riep je te Land of riep je ter Zee,
Ze bleven niet in gebreke;
'k Zie thans geen hand, die zee en strand
ontboeit uit smaad en ijz'ren band;
Wie redt het lieve Vaderland?

En 't ruischt door den nacht heen, en ruischt langs de zee,
en ruischt langs landouwen en kusten:
"Daar zijn weer je mannen van strijd en van Vree,
Waak op, wie zou er nu rusten?
Mijn land, mijn strand, verbreek uw band;
Op God het oog, het zwaard ter hand;
Roep luid: "Oranje en Nederland"

In 't Voorhout te 's Gravenhage

Op 17 november 1813 passeren de zonen van Van Hogendorp een Franse schildwacht

Tekst: J.P. Heije (Amsterdam 1809 - Amsterdam 1876)

Muziek: arrangement R. Gerretson (nadere gegevens ontbreken)

Schildwachtje, wend je hoofd zoo niet:
't is Oranje, 't blijft Oranje!
Of je nu schik hebt, of verdriet,
Toch is 't Oranje dat je ziet:
't Is Oranje, 't blijft Oranje, 't is Oranje boven!

Zij 't wat verbleekt in achttien jaar,
't Is Oranje, 't blijft Oranje!
't Heeft toch nog glans genoeg, 't is raar,
Dat het je haast verblindt, niet waar?
't Is Oranje, 't blijft Oranje, 't is Oranje boven!

Wil je mijn kop? Grijp dan maar aan!
Toch Oranje, toch Oranje!
Zal op mijn hoedje blijven staan,
Of je mijn hoofd al af mocht slaan:
Toch Oranje, toch Oranje, toch Oranje boven!

Landing van Willem I

30 november 1813

Tekst: Willem Bilderdijk (Amsterdam 1756 - Haarlem 1831)

Muziek: arrangement R. Gerretson (nadere gegevens ontbreken)

Als een moeder, die haar liev'ling, wien het nijdig stormgeweld
Jaar en dag op vreemde stranden in de branding hield gekneld,
Eind'lijk na vertwijflend wachten weder in haar armen drukt,
Al haar angst en ramp vergetend en in blijdschap weggerukt,
Zoo, ja teerder, was de vreugde, toen ge uw Vorst aan 't barre strand
Op uw wenken aan zaagt snellen, blij herrezen Vaderland!

Ieder golfjen, dat hem stuwde, dat vooruit toog voor zijn boeg,
Was uw hart een zegenbode, die u blijdschap tegensloeg.
Ieder slag der vlakke riemen, ieder spat van 't roeigeklots,
Was u weldaad en verkwikking, als de zichtbre redding Gods.
O, hoe daverden de stranden, hoe weergalmden lucht en zee
Van het: "Leef, o Neerlands redder, uit ons achttienjarig weel!"

Feestcantate (deel 3 tot en met 5)

Voor het eerst in 1863 uitgevoerd door Lubeck zelf bij de eerste steenlegging van het monument in Den Haag ter herinnering aan 1813. Het monument werd na talloze strubbelingen en veel 'gepolder' uiteindelijk pas in 1869 onthuld en staat nog steeds op Plein 1813 in Den Haag.

Tekst: C.G. Withuis (Amsterdam 1794 - Den Haag 1865)

Muziek: J.H. Lubeck (Alpen 1799 - Den Haag 1865)

3.

Hoe zwart de nacht - eens komt de morgen,
Wat hoop en troost bij zulk een smaad!
Het lijdend Volk bad in 't verborgen:
Verhaast, o God! den dageraad!
Geen sterv'ling kon den sceppter breken
Des helds door niemand wederstaan,
Maar riep hem God - als God zou spreken,
Dan brak een nieuwe morgen aan.

4.

Des wereldheerschers magt deed alle troonen beven!
Zijn naam weerklonk in elke wereldstreek!
Geheel Euroop scheen in zijn hand gegeven!
Tot hij in 't barre Noord bezweek!

Daar sprak de Heer!
Hij deed met kracht:
"Niet verder!" in orkanen hooren.

5.

Der Volken heirvaart, die het reddingswerk volbracht
Verdreef, o Nederland den nacht!
Brak toen voor Nederland den nacht.
Gods Almagt deed Uw morgen gloren!

Kroningscantate (gedeeltelijk)

Voor het eerst uitgevoerd in het Amsterdamse Concertgebouw onder leiding van Willem Mengelberg op donderdag 8 september 1898 in het kader van de feestelijkheden na de inhuldiging van Wilhelmina als koningin op 6 september.

Tekst: Nicolaas Beets (Haarlem 1814 - Utrecht 1903)

Muziek: Bernard Zweers (Amsterdam 1854 - Amsterdam 1924)

O Hemelkoning hooggeloofd,
Aanschouw dit jeugdig hoofd,
Bestemd een aardsche kroon te dragen!
Bestraal dit vriend'lijk aangezicht
Met held're stralen van het licht
Van uw genadig welbehagen!
Beschaam niet die Uw hulp verwacht;
Beziel Haar, sterk Haar, leid Haar zacht;
Bestuur Haar eerste, en al haar schreden!
Het beeld Haars vaders zweef Haar voor;
En, groote Liefde Gods! Verhoor
Een vorst'lijk Moederhart,
Haar volgend met gebeden.
Halleluja!

~~~~~  
**Ondertussen: in Zwolle bij Carl Johann Röhner is 'De Verlossing van  
Nederland' aanstonds gereed voor de uitvoering...**  
~~~~~

Cantate De Verlossing van Nederland (gedeeltelijk)

Voor het eerst uitgevoerd op 6 april 1819 in de Broerenkerk te Zwolle.

Tekst: Rhijnvis Feith (Zwolle 1753 - Zwolle 1824)

Muziek: Johann Carl Röhner (Coburg 1774 - Freiburg 1837)

O Gij, God der Voorgeslachten!
Kom d'ondergang van 't Nakroost voor!
Of dringen onze jammerklagen
niet meer tot uwen hemel door?

Blijf, Menschdom!
Blijf op God nog staren,
Waar alles u ontzinkt,
Hij is de Rots, in 't hart der baren,
De Star die eeuwig blinkt.

Koor uit De Vliegende Hollander

Tekst: John Eric Banck (Soerabaja 1833 - Wiesbaden 1902)

Muziek: Richard Hol (Amsterdam 1825 - Utrecht 1904)

Daar jaagt het spookschip ons voorbij!
Dat ons de Heer genadig zij!
O, God, neem onze zielen aan,
Erbarmer u onzer, wij vergaan,
O, God, neem onze zielen aan.

Hebban olla vogola

Tekst: anoniem, omstreeks 1100, abdij te Rochester (Kent)

Muziek: Jetse Bremer (Heerenveen 1959)

Hebban olla vogola nestas haggunnan
Hinase hic enda thu
Wat unbidan we nu?

Alle vogels zijn met hun nesten
begonnen, behalve ik en jij.
Waar wachten we nog op?

EEN WOORD VAN DANK

Een concert als “De Verlossing van Nederland” is voor het Haarlems Klein Koor een grote productie en vereist de creativiteit en inspanning van alle leden.

Archiefstudie: Ivo, Zandhuis, Jaco Alberts en Marie-José Deckers

Scenario: Jaco Alberts

Grafisch ontwerp en bouw themasite: Peter Holthuisen

Redactie themasite en programmaboekje: Piet Hoogeveen, Ivo Zandhuis, Jaco Alberts en Marie-José Deckers

Publiciteitswerkgroep onder leiding van Elke van Riel

Geluidstechniek: Ron Bakker

Bewerking Röhner tot pianopartituur vanuit losse koor- en orkestpartijen: Marien Abspoel.

Input kwam van vele andere koorzangers op de interactieve manier waarmee het koor werkt.

Wij willen ook graag de Vrienden van het Haarlems Klein Koor, de adverteerder Andriessen, het Cultuurstimuleringsfonds van de gemeente Haarlem, de J.C. Ruigrok Stichting, het Haarlemsche Muziekkfonds en de gemeente Zwolle danken voor hun financiële bijdrage.

Het HKK is een vitale vereniging, die met 25 zangers maar een beperkt financiële polsstok heeft. U steunt ons al door naar onze concerten te komen. U kunt ons nog meer steunen door vriend van het HKK te worden. Een minimale bijdrage van € 25 levert u een vrijkaart op. Het dubbele levert twee vrijkaarten. Hierbij het formulier om u als vriend aan te melden. Het geeft ons de armslag om in kwaliteit en muzikaliteit te blijven groeien.

Kees Planqué, voorzitter

200 jaar
koninkrijk

www.haarlemskleinkoor.nl/verlossingvanl

info@haarlemskleinkoor.nl

 facebook.com/haarlemskleinkoor

 [@haarlemskoor](https://twitter.com/haarlemskoor) / [@verlossingvanNL](https://twitter.com/verlossingvanNL)